Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

20. jaanuar 2021 *

Eelotsusetaotlus – Direktiiv 2010/24/EL – Artikkel 16 – Maksude, maksete ja muude meetmetega seotud nõuete sissenõudmine – Vastastikune abi – Ettevaatusabinõusid käsitlev taotlus – Ettevaatusabinõusid käsitleva taotluse esitanud liikmesriigi kohtuotsus ettevaatusabinõude rakendamiseks – Taotluse saanud liikmesriigi kohtu pädevus meetmete põhjendatust ise hinnata ja ümber hinnata – Vastastikuse usalduse ja vastastikuse tunnustamise põhimõtted

Kohtuasjas C-420/19,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Riigikohtu (Eesti) 29. mai 2019. aasta määrusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 29. mail 2019, menetluses

Maksu- ja Tolliamet

versus

Heavyinstall OÜ,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president J.-C. Bonichot, Euroopa Kohtu asepresident R. Silva de Lapuerta (ettekandja) ning kohtunikud L. Bay Larsen, C. Toader ja N. Jääskinen,

kohtujurist: G. Pitruzzella,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Heavyinstall OÜ, volitatud esindaja: S. Koivuaho,

– Eesti valitsus, esindaja: N. Grünberg,

– Ungari valitsus, esindajad: M. Z. Fehér ja R. Kissné Berta,

– Rootsi valitsus, esindajad: H. Eklinder, C. Meyer-Seitz, H. Shev, J. Lundberg ja A. Falk,

– Euroopa Komisjon, esindajad: W. Roels ja E. Randvere,

olles 17. septembri 2020. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

* Kohtumenetluse keel: eesti.

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb nõukogu 16. märtsi 2010. aasta direktiivi 2010/24/EL vastastikuse abi kohta maksude, maksete ja teiste meetmetega seotud nõuete sissenõudmisel (ELT 2010, L 84, lk 1) artikli 16 tõlgendamist.

2 Taotlus on esitatud Maksu- ja Tolliameti (Eesti) (edaspidi „MTA“) ja Heavyinstall OÜ vahelises kohtuvaidluses Soome maksuhalduri poolt selle äriühingu suhtes taotletud ettevaatusabinõude rakendamise üle Eestis.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Direktiivi 2010/24 põhjendustes 1, 4 ja 6 on märgitud:

„(1) Liikmesriikide vahel vastastikuse abi andmine teatavate maksude ja teiste meetmetega seotud liikmesriikide või liidu nõuete sissenõudmisel aitab kaasa siseturu nõuetekohasele toimimisele. See tagab maksustamise neutraalsuse ja on võimaldanud liikmesriikidel kõrvaldada diskrimineerivad kaitsemeetmed piiriülestes tehingutes, mis on kavandatud vältimaks pettusi ja kaotusi eelarvetuludes.

[…]

(4) Liikmesriikide finantshuvide ja siseturu neutraalsuse paremaks tagamiseks on tarvis laiendada vastastikust sissenõudmisabi neile maksudele ja maksetele, mis ei ole vastastikuse sissenõudmisabiga veel hõlmatud, samas kui selleks, et tulla toime abitaotluste suurenenud arvuga ja saavutada paremaid tulemusi, tuleb abi muuta tulemuslikumaks ja tõhusamaks ning hõlbustada selle andmist. […]

[…]

(6) Käesolev direktiiv ei tohiks mõjutada liikmesriikide pädevust määrata kindlaks nende siseriiklike õigusaktide kohaseid sissenõudmismeetmeid. Siiski on vaja tagada, et siseriiklike õigusaktide vahelised erinevused ega pädevate asutuste vahelise kooskõlastamise puudumine ei ohustaks käesolevas direktiivis sätestatud vastastikuse abi süsteemi tõrgeteta toimimist.“

4 Selle direktiivi artikli 14 lõigetes 1 ja 2 on ette nähtud:

„1. Nõuet, taotluse esitanud liikmesriigis täitmisele pööramist lubavat esmast juriidilist dokumenti või taotluse saanud liikmesriigis täitmisele pööramist lubavat ühtset juriidilist dokumenti ning taotluse esitanud liikmesriigi pädeva asutuse esitatud teate kehtivust käsitlevad vaidlused kuuluvad taotluse esitanud liikmesriigi pädevate organite pädevusse. Kui huvitatud isik vaidlustab sissenõudmismenetluse jooksul nõude, taotluse esitanud liikmesriigis täitmisele pööramist lubava esmase juriidilise dokumendi või taotluse saanud liikmesriigis täitmisele pööramist lubava ühtse juriidilise dokumendi, teavitab taotluse saanud asutus kõnealust isikut sellest, et vaidlustamiseks peab ta pöörduma taotluse esitanud liikmesriigi pädeva asutuse poole vastavalt seal kehtivatele õigusaktidele.

2. Vaidlustega, mis käsitlevad taotluse saanud liikmesriigis võetud täitemeetmeid või taotluse saanud liikmesriigi pädeva asutuse esitatud teate kehtivust, tuleb pöörduda selle liikmesriigi pädeva organi poole vastavalt seal kehtivatele õigusnormidele.“

5 Direktiivi artikkel 16 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Taotluse esitanud asutuse taotlusel rakendab taotluse saanud asutus ettevaatusabinõusid, kui see on tema siseriiklike õigusnormidega lubatud ja tema haldustavadega kooskõlas, et tagada nõude sissenõudmine juhul, kui nõue või taotluse esitanud liikmesriigis täitmisele pööramist lubav juriidiline dokument vaidlustatakse taotluse sissenõudmise ajal või kui nõude kohta ei ole veel tehtud taotluse esitanud liikmesriigis täitmisele pööramist lubavat juriidilist dokumenti, sel määral, mil ettevaatusabinõud on sarnases olukorras võimalikud ka taotluse esitanud liikmesriigi õigusnormide ja haldustavade kohaselt.

Taotluse esitanud liikmesriigis ettevaatusabinõude rakendamist lubav dokument, mis on seotud nõudega, mille jaoks vastastikust abi taotletakse, lisatakse vajaduse korral taotluse saanud liikmesriigis ettevaatusabinõusid käsitlevale taotlusele. Kõnealust dokumenti ei pea taotluse saanud liikmesriigis tunnustama, täiendama ega asendama.

2. Ettevaatusabinõusid käsitlevale taotlusele võib lisada teisi taotluse esitanud liikmesriigis väljastatud nõudega seotud dokumente.“

6 Sama direktiivi artiklis 17 on sätestatud:

„Artikli 16 jõustamiseks kohaldatakse artikli 10 lõiget 2, artikli 13 lõikeid 1 ja 2 ning artikleid 14 ja 15 *mutatis mutandis*.“

7 Direktiivi 2010/24 artiklis 18 on ette nähtud:

„1. Taotluse saanud asutus ei ole kohustatud andma artiklites 10–16 sätestatud abi, kui nõude sissenõudmine põhjustaks võlgniku seisundi tõttu tõsiseid majanduslikke või sotsiaalseid raskusi taotluse saanud liikmesriigis, juhul kui selles liikmesriigis kehtivad õigusnormid ja haldustavad võimaldavad selliseid erandeid samalaadsete siseriiklike nõuete puhul.

2. Taotluse saanud asutus ei ole kohustatud andma artiklis 5 ning artiklites 7–16 sätestatud abi, kui artiklite 5, 7, 8, 10 või 16 kohane esmane abitaotlus on esitatud nõuete kohta, mis on vanemad kui viis aastat ja mille kuupäev jääb taotluse esitanud liikmesriigis nõude maksetähtpäeva ja esmase abitaotluse kuupäeva vahele.

Kui nõue või taotluse esitanud liikmesriigis täitmisele pööramist lubav esmane juriidiline dokument vaidlustatakse, hakatakse viieaastast ajavahemikku arvestama siiski hetkest, mil taotluse esitanud liikmesriigis tehakse kindlaks, et nõuet või täitmisele pööramist lubavat juriidilist dokumenti ei saa enam vaidlustada.

Lisaks hakatakse siis, kui taotluse esitanud liikmesriigi pädevad asutused on võimaldanud makse tähtaja edasilükkamist või osade kaupa maksmist, arvestama viieaastast ajavahemikku hetkest, mil kogu makseperiood on lõppenud.

Sellistel juhtudel ei ole taotluse saanud asutus siiski kohustatud abi andma seoses nõuetega, mille puhul on möödunud üle kümne aasta kuupäevast, mil nõue taotluse esitanud liikmesriigis tegelikult tasumisele kuulus.

3. Liikmesriik ei ole kohustatud andma abi, kui käesoleva direktiiviga hõlmatud selliste nõuete kogusumma, millega seoses abi taotletakse, on väiksem kui 1500 eurot.

4. Taotluse saanud asutus teatab taotluse esitanud asutusele abitaotluse tagasilükkamise põhjused.“

8 Komisjoni 18. novembri 2011. aasta rakendusmäärusega (EL) nr 1189/2011, millega kehtestatakse nõukogu direktiivi 2010/24/EL teatavate sätetega seotud üksikasjalikud eeskirjad (ELT 2011, L 302, lk 16) (muudetud komisjoni 27. oktoobri 2017. aasta rakendusmäärusega (EL) 2017/1966 (ELT 2017, L 279, lk 38)) (edaspidi „määrus nr 1189/2011“), on kehtestatud muu hulgas direktiivi 2010/24 artikli 16 lõike 1 rakenduseeskirjad, nagu nähtub selle rakendusmääruse artiklist 1.

9 Määruse nr 1189/2011 artikkel 15 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Sissenõudmist või ettevaatusabinõusid käsitlevad taotlused sisaldavad deklaratsiooni selle kohta, et direktiivis 2010/24/EL sätestatud vastastikuse abistamise menetluse alustamise tingimused on täidetud.

2. Ettevaatusabinõusid käsitleva taotluse puhul võib selle deklaratsiooniga kaasas olla III lisas esitatud näidise kohaselt koostatud deklaratsioon, milles on märgitud taotluse põhjused ja asjaolud.“

10 Määruse nr 1189/2011 III lisas esitatud näidise punktide 2.2 ja 2.3 kohaselt võib ettevaatusabinõusid käsitlevale taotlusele lisada kas administratiivotsuse, mis võimaldab võtta ettevaatusabinõusid, või kohtupoolse kinnituse, et ettevaatusabinõude rakendamine on õigustatud.

Eesti õigus

11 Maksukorralduse seaduse (edaspidi „MKS“) § 130 lõige 1 näeb ette meetmed, mida maksuhaldur võib võtta võla sundkorras sissenõudmiseks, kui kohustatud isik ei täida rahalist kohustust selles seaduses ette nähtud tähtaja jooksul.

12 MKS §-s 136[1] „Täitmist tagavate toimingute sooritamine enne rahalise nõude või kohustuse määramist“ on sätestatud:

„(1) Kui maksude tasumise õigsuse kontrollimisel tekib põhjendatud kahtlus, et pärast maksuseadusest tuleneva rahalise nõude või kohustuse määramist võib selle sundtäitmine maksukohustuslase tegevuse tõttu osutuda oluliselt raskemaks või võimatuks, võib maksuhalduri juht või tema volitatud ametnik teha halduskohtule taotluse loa saamiseks, et sooritada käesoleva seaduse § 130 lõikes 1 sätestatud täitetoimingud.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

13 Keski-Pohjanmaan käräjäoikeus (Keski-Pohjanmaa esimese astme kohus, Soome) tegi 8. veebruaril 2018 ajutise otsuse Heavyinstallile kuuluva vara arestimise kohta, et tagada Soome maksuhalduri eeldatav maksunõue selle äriühingu suhtes summas 320 022 eurot (edaspidi „Soome kohtu arestimisotsus“).

14 Selle otsuse kohaselt oli olemas oht, et Heavyinstall peidab, hävitab või võõrandab oma vara või toimib muul Soome maksuhalduri nõude rahuldamist ohustaval viisil. Lisaks on Heavyinstalli osanik alates 2010. aastast väidetavalt teadlikult maksuhaldurit eksitanud, et hoiduda kõrvale selle äriühingu maksukohustustest Soomes.

15 Soome maksuhaldur esitas 13. märtsil 2018 direktiivi 2010/24 artikli 16 alusel MTA-le abitaotluse Heavyinstalli suhtes täitmist tagavate toimingute sooritamiseks (edaspidi „abitaotlus“). Euroopa Kohtu käsutuses olevast teabest nähtub, et taotlusele oli lisatud Soome kohtu arestimisotsus.

16 Abitaotluse rahuldamiseks esitas MTA 29. märtsil 2018 Tallinna Halduskohtule (Eesti) taotluse käsutamise keelumärke seadmiseks Heavyinstalli sõidukitele, nimelt kahele haagisele, kumbki väärtusega 7500 eurot, ja veoautole väärtusega 9500 eurot, ning selle äriühingu pangakontode arestimiseks kõikides Eesti krediidiasutustes 297 304 euro ulatuses (edaspidi „täitmist tagavate toimingute taotlus“).

17 Tallinna Halduskohus jättis 3. aprilli 2018. aasta määrusega täitmist tagavate toimingute taotluse rahuldamata põhjendusel, et ei ole tõendatud, et MKS § 136[1] lõikes 1 ette nähtud tingimus on täidetud. Selle sätte kohaselt peab täitmist tagavate meetmete kohaldamiseks esinema põhjendatud kahtlus, et pärast nõude määramist võib selle sundtäitmine osutuda maksukohustuslase tegevuse tõttu oluliselt raskemaks või isegi võimatuks.

18 MTA esitas selle kohtumääruse peale määruskaebuse Tallinna Ringkonnakohtule (Eesti), kes jättis selle 8. mai 2018. aasta määrusega rahuldamata.

19 Selle kohtu sõnul tuleneb direktiivi 2010/24 artiklist 16, et taotluse saanud liikmesriigil on õigus hinnata täitmist tagavate meetmete kohaldamise taotluse põhjendatust ja proportsionaalsust oma õigusaktide alusel ning kontrollida, kas selliste meetmete võtmine oleks kooskõlas tema enda õigusaktide ja halduspraktikaga.

20 Tallinna Ringkonnakohus kontrollis selle eelduse põhjal, kas MKS artikli 136[1] kohaldamise tingimused on täidetud, ja jõudis samale järeldusele nagu esimese astme kohus, et see ei ole nii. Tallinna Ringkonnakohus leidis lisaks, et täitmist tagavate meetmete võtmine, mida taotletakse Heavyinstalli suhtes, oleks ebaproportsionaalne.

21 Samuti informeeris Soome maksuhaldur MTAd sellest, et Keski-Pohjanmaan käräjäoikeus (Keski-Pohjanmaa esimese astme kohus) tegi 21. juunil 2020 lõpliku otsuse jätta Soome kohtu arestimisotsus muutmata.

22 MTA esitas Riigikohtule (Eesti) määruskaebuse, milles palub Tallinna Ringkonnakohtu 8. mai 2018. aasta määrus tühistada ja MTA taotlus Heavyinstalli suhtes täitmist tagavate toimingute sooritamiseks rahuldada.

23 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul tuleb põhikohtuasjas kindlaks teha, kas Eesti kohtud võivad ettevaatusabinõude kohaldamise taotlust lahendades hinnata ise neile esitatud tõendeid ning otsustada oma siseveendumuse kohaselt abinõude kohaldamise eelduste täidetuse üle või peavad kohtud vastupidi lähtuma hinnangust, mille Soome kohus on oma arestimisotsuses andnud.

24 Riigikohus eelistab direktiivi 2010/24 artikli 16 tõlgendust, mille esitasid esimese astme ja apellatsioonikohus ning mille kohaselt on Soome kohtu arestimisotsus sisuliselt pelgalt üheks tõendiks, mida tuleb hinnata MKS §-s 136[1] sätestatud tingimuste kontrollimisel. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib siiski ka seda, et vastastikuse koostöö, usalduse ning liidu õiguse tõhususe põhimõtted võivad anda alust nõustuda direktiivi 2010/24 artikli 16 tõlgendusega, mille andis põhikohtuasjas MTA.

25 Neil asjaoludel otsustas Riigikohus menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas direktiivi [2010/24] artiklit 16 tuleb tõlgendada selliselt, et ettevaatusabinõusid käsitleva taotluse saanud liikmesriigi kohus on riigisiseste normide alusel taotlust lahendades (mida võimaldab taotluse saanud kohtul artikli 16 esimene lause) seotud taotleja asukohariigi kohtu seisukohaga ettevaatusabinõude vajalikkuse ja võimalikkuse kohta, kui kohtule on esitatud sellist seisukohta sisaldav dokument (artikli 16 lõike 1 teise lõigu viimane lause, mille kohaselt ei pea kõnealust dokumenti taotluse saanud liikmesriigis tunnustama, täiendama ega asendama)?“

Eelotsuse küsimuse analüüs

26 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib oma küsimusega sisuliselt selgitust, kas direktiivi 2010/24 artiklit 16 tuleb tõlgendada nii, et taotluse saanud liikmesriigi kohtud, kes lahendavad ettevaatusabinõusid käsitlevat taotlust, on seotud taotluse esitanud liikmesriigi asutuste hinnanguga sellele, kas nende abinõude rakendamiseks seatud tingimused on faktiliselt ja õiguslikult täidetud, kui see hinnang sisaldub artikli 16 lõike 1 teises lõigus ette nähtud dokumendis, mis on sellele taotlusele lisatud, või vastupidi võivad nad tingimusi ise hinnata, lähtudes oma riigisisesest õigusest.

27 Selles osas tuleb silmas pidada, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt tuleb liidu õiguse sätte tõlgendamisel arvestada nii selle sõnastust kui ka konteksti ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osaks säte on (11. juuni 2020. aasta kohtuotsus ratiopharm, C-786/18, EU:C:2020:459, punkt 28).

28 Mis puudutab direktiivi 2010/24 artikli 16 grammatilist tõlgendamist, siis esiteks nähtub selle artikli lõike 1 esimese lõigu sõnastusest, et taotluse saanud asutus rakendab ettevaatusabinõusid eelkõige juhul, kui „see on tema siseriiklike õigusnormidega lubatud ja tema haldustavadega kooskõlas“ ning „sel määral, mil ettevaatusabinõud on sarnases olukorras võimalikud ka taotluse esitanud liikmesriigi õigusnormide ja haldustavade kohaselt“.

29 Niisiis piirdub see sõnastus sellega, et mainib vajadust, et ettevaatusabinõud peavad ühelt poolt olema taotluse saanud liikmesriigis lubatud ja teiselt poolt taotluse esitanud liikmesriigis võimalikud, andmata täpsemat teavet taotluse saanud liikmesriigi kohtute pädevuse ulatuse kohta ettevaatusabinõude rakendamise tingimuste hindamisel.

30 Teiseks tuleb esile tõsta, et direktiivi 2010/24 artikli 16 lõike 1 teise lõigu sõnastusest nähtub, et kui abitaotlusele on lisatud taotluse esitanud liikmesriigis ettevaatusabinõude rakendamist lubav dokument, „ei pea taotluse saanud liikmesriigis [kõnealust dokumenti] tunnustama, täiendama ega asendama“.

31 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 36 märkis, ei tule ega saa selles taotlusele lisatud dokumendis sisalduvat analüüsi, mis käsitleb üldiselt seda, kas taotluse esitanud liikmesriigi õiguses sätestatud tingimused ettevaatusabinõude rakendamiseks on täidetud, taotluse saanud liikmesriigis täiendada ega asendada, mis annab alust tõlgendusele, et see analüüs on taotluse saanud liikmesriigi kohtutele siduv.

32 Mis puudutab direktiivi 2010/24 artikli 16 tõlgendamist selle sätte konteksti arvestades, siis tuleb esiteks märkida, et selle direktiivi artikli 17 kohaselt kohaldatakse artikli 16 rakendamisel analoogia alusel artiklit 14.

33 Direktiivi 2010/24 artikkel 14 näeb ette pädevuse jaotuse taotluse esitanud liikmesriigi ja taotluse saanud liikmesriigi organite vahel lahendamaks vaidlusi, mis käsitlevad ühelt poolt nõuet, taotluse esitanud liikmesriigis täitmisele pööramist lubavat esmast juriidilist dokumenti, taotluse saanud liikmesriigis täitmisele pööramist lubavat ühtset juriidilist dokumenti või taotluse esitanud liikmesriigi pädeva asutuse esitatud teate kehtivust ning teiselt poolt taotluse saanud liikmesriigis võetud täitemeetmeid või selle riigi pädeva asutuse esitatud teate kehtivust. See pädevuse jaotus tuleneb asjaolust, et nõue ja selle täitmisele pööramist lubavad juriidilised dokumendid põhinevad taotluse esitanud liikmesriigis kehtivatel õigusnormidel, samas kui taotluse saanud liikmesriigis on võetud täitemeetmeid vastavalt selles riigis kohaldatavatele õigusnormidele (vt selle kohta 14. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Metirato, C-695/17, EU:C:2019:209, punktid 33 ja 34).

34 Nii tuleb vastavalt direktiivi 2010/24 artikli 14 lõikele 1 selleks, et vaidlustada nõue või taotluse esitanud liikmesriigis täitmisele pööramist lubav esmane juriidiline dokument, pöörduda selle liikmesriigi, mitte aga taotluse saanud liikmesriigi pädevate organite poole, kelle kontrolliõigus on selle

direktiivi artikli 14 lõikes 2 sõnaselgelt piiratud viimati nimetatud liikmesriigi aktidega (vt selle kohta 14. märtsi 2019. aasta kohtuotsus Metirato, C-695/17, EU:C:2019:209, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika).

35 Ka selle direktiivi artiklit 14 käsitleva kohtupraktika ülekandmine direktiivi artiklis 16 nimetatud ettevaatusabinõusid käsitlevatele vaidlustele annab alust tõlgendusele, mille kohaselt ei saa taotluse saanud liikmesriigi kohtud neid meetmeid hinnata sisuliste tingimuste alusel, mis on selliste abinõude rakendamiseks nende riigisisese õigusega kehtestatud, kuna ettevaatusabinõud on määratud taotluse esitanud liikmesriigis kehtivate õigusnormide alusel.

36 Järelikult, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 45, viib direktiivi 2010/24 artikli 16 kontekstipõhine analüüs järelduseni, et taotluse saanud liikmesriigi kohus on pädev otsustama, kas ettevaatusabinõude rakendamise menetlus on kooskõlas selle liikmesriigi õigusnormide ja halduspraktikaga, kuid ei ole pädev otsustama, kas nende abinõude rakendamiseks kehtestatud sisulised tingimused on täidetud.

37 Teiseks tuleb osutada, et direktiivi 2010/24 artiklis 18 on loetletud erijuhud, mil taotluse saanud liikmesriik võib keelduda andmast selles direktiivis ette nähtud vastastikust abi. Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt tuleb neid juhtumeid kui vastastikuse usalduse põhimõttest tehtavaid erandeid tõlgendada kitsalt (vt analoogia alusel 14. novembri 2013. aasta kohtuotsus Baláž, C-60/12, EU:C:2013:733, punkt 29).

38 Samamoodi on Euroopa Kohus möönnud, et taotluse saanud asutus võib erandjuhul otsustada taotluse esitanud asutusele abi mitte osutada, kui ilmneb, et abitaotluse täitmine võib kahjustada taotluse saanud asutuse asukohaliikmesriigi avalikku korda (vt selle kohta 26. aprilli 2018. aasta kohtuotsus Donnellan, C-34/17, EU:C:2018:282, punkt 47).

39 Seega nähtub direktiivi 2010/24 artikli 16 konteksti analüüsist, et üksnes konkreetsetel ja täpselt piiritletud juhtudel, mis põhinevad selles direktiivis või Euroopa Kohtu praktikas sõnaselgelt ette nähtud erandil, võivad taotluse saanud liikmesriigi kohtud keelduda andmast abi ettevaatusabinõude rakendamiseks.

40 Mis puudutab direktiivi 2010/24 teleoloogilist tõlgendamist, siis tuleb tõdeda, et kuigi see direktiiv kuulub siseturu, mitte vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala valdkonda, on selle aluseks vastastikuse usalduse põhimõte. Direktiiviga 2010/24 kehtestatud vastastikuse abi süsteemi rakendamine sõltub nimelt sellest, kas asjasse puutuvate riigisiseste asutuste vahel valitseb usaldus (vt selle kohta 26. aprilli 2018. aasta kohtuotsus Donnellan, C-34/17, EU:C:2018:282, punkt 41).

41 Seoses sellega tuleb ühtlasi silmas pidada, et nii liikmesriikide vastastikuse usalduse põhimõte kui ka vastastikuse tunnustamise põhimõte, mis ise tugineb esimesena nimetatud põhimõttele, on liidu õiguses väga olulised, kuna need võimaldavad luua ja säilitada sisepiirideta ala (vt selle kohta 26. aprilli 2018. aasta kohtuotsus Donnellan, C-34/17, EU:C:2018:282, punkt 40).

42 Lisaks nähtub ühelt poolt direktiivi 2010/24 põhjendusest 4, et abitaotluste suureneva arvuga toimetulekuks ja paremate tulemuste saavutamiseks tuleb abi muuta tõhusamaks ja hõlbustada selle andmist tegelikkuses.

43 Teisalt on direktiivi põhjenduse 6 kohaselt vaja tagada, et riigisiseste õigusaktide vahelised erinevused ega pädevate asutuste vahelise kooskõlastamise puudumine ei ohustaks direktiivis sätestatud vastastikuse abi süsteemi tõrgeteta toimimist.

44 Direktiivi 2010/24 artikli 16 tõlgendus, mis võimaldaks taotluse saanud liikmesriigi kohtutel ettevaatusabinõude rakendamise tingimusi uuesti kontrollida, lähtudes oma riigisisesest õigusest, eriti juhul, kui hinnang neile tingimustele sisaldub direktiivi artikli 16 lõike 1 teises lõigus ette nähtud dokumendis, oleks vastuolus vastastikuse usalduse põhimõttega, millel direktiiv põhineb, ning direktiiviga kehtestatud vastastikuse abi süsteemi nõuetekohase toimimise ja tõhususe nõuetega.

45 Lisaks, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 55, oleks selline uus kontrollimine vastuolus nii ettevaatusabinõude rakendamise menetluse kiire lahendamise nõuetega kui ka nõuetega, mille eesmärk on vältida vastastikuse abi menetluses kahe liikmesriigi asjaomaste kohtute vastandlikke hinnanguid samadele faktilistele asjaoludele.

46 Seega tuleneb direktiivi 2010/24 artikli 16 grammatilisest tõlgendusest, selle sätte kontekstist ja direktiiviga taotletavatest eesmärkidest, et taotluse esitanud liikmesriigi ametiasutuste antud hinnang sellele, kas ettevaatusabinõude rakendamise tingimused on täidetud, on taotluse saanud liikmesriigi kohtutele põhimõtteliselt siduv, eriti juhul, kui see hinnang sisaldub direktiivi 2010/24 artikli 16 lõike 1 teises lõigus ette nähtud dokumendis, mis on abitaotlusele lisatud.

47 Käesoleval juhul tuleb märkida, et Soome kohtu arestimisotsust võib pidada dokumendiks, millele on osutatud direktiivi 2010/24 artikli 16 lõike 1 teises lõigus. Nagu nähtub nimelt rakendusmääruse nr 1189/2011 III lisa punktist 2.3, mis sisaldab ettevaatusabinõusid käsitleva taotluse asjaolusid ja põhjusi selgitava deklaratsiooni näidisvormi, võib selline direktiivi 2010/24 artikli 16 alusel esitatud taotlus põhineda kohtu kinnitusel, et ettevaatusabinõude rakendamine on õigustatud. Lisaks on näidisvormis ette nähtud, et see kohtu kinnitus lisatakse nimetatud deklaratsioonile.

48 Seega peavad Eesti kohtud neile esitatud abitaotluse lahendama selles dokumendis sisalduva analüüsi alusel, mitte ise vaidlusalustele faktilistele asjaoludele ja MKS artiklis 136^1 sätestatud ettevaatusabinõude rakendamise tingimustele antava hinnangu alusel.

49 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata, et direktiivi 2010/24 artiklit 16 tuleb tõlgendada nii, et taotluse saanud liikmesriigi kohtud, kes lahendavad ettevaatusabinõusid käsitlevat taotlust, on seotud taotluse esitanud liikmesriigi asutuste hinnanguga sellele, kas nende abinõude rakendamiseks seatud tingimused on faktiliselt ja õiguslikult täidetud, eriti juhul, kui see hinnang sisaldub artikli 16 lõike 1 teises lõigus ette nähtud dokumendis, mis on taotlusele lisatud.

Kohtukulud

50 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

Nõukogu 16. märtsi 2010. aasta direktiivi 2010/24/EL vastastikuse abi kohta maksude, maksete ja teiste meetmetega seotud nõuete sissenõudmisel artiklit 16 tuleb tõlgendada nii, et taotluse saanud liikmesriigi kohtud, kes lahendavad ettevaatusabinõusid käsitlevat taotlust, on seotud taotluse esitanud liikmesriigi asutuste hinnanguga sellele, kas nende abinõude rakendamiseks seatud tingimused on faktiliselt ja õiguslikult täidetud, eriti juhul, kui see hinnang sisaldub artikli 16 lõike 1 teises lõigus ette nähtud dokumendis, mis on taotlusele lisatud.

Bonichot Silva de Lapuerta Bay Larsen

Toader Jääskinen

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 20. jaanuaril 2021 Luxembourgis.

Kohtusekretär
A. Calot Escobar

Esimese koja president
J.-C. Bonichot